

A humor oldószer

Mindig Anyám intézte az ünnepi üdvözlőlapok küldését a rokonoknak, ismerősöknek. Csak akkor jöttem rá, milyen hihetetlenül nehéz ez, amikor családalapításom után rám hárult e feladat. Olykor órákig gyöttrődtem a képeslap fölött, hogy a szokványos sablonmondatok helyett valami kimondottan neki szólóval tiszteljem meg a címzettet. Hiszen sok esetben csupán ez a vékonyka fonál kötött össze egész éven át a rokonnal, a baráttal. Mivel az írás nehezen ment, megpróbáltam más módon, a képeslap átdolgozásával személyesebbé tenni az üdvözlőt. Így már akár sablonmondatok is lehettek a lap hátulján, mert a kép biztosított egyedi jelleget a megemlékezésnek.

Egy-két sikerültebb darab után kedvet kaptam a dologhoz. Különböző képeslapokat szedtem elő, és saját nyomataimból származó részleteket applikáltam rájuk. De a fordítottját is megcsináltam, amikor saját műveimből készült képeslapokra ragasztottam különböző „aktuális” motívumokat. Amikkel legszívesebben dolgoztam, azok a giccses levelezőlapok mint a régi karácsonyi üdvözlőlapok – és a politikai tartalmú képeslapok voltak – mint a Lenin életéről készült festmények sorozata.

Az egymással keveredő, eltérő kompozíciók illetve képrészletek átformáltak, olykor átértelmezték az eredeti ábrázolást. Az össze nem illő motívumok humorossá tették a lapokat, szatirikussá és ugyanakkor ömirónikussá is. S talán éppen ez az egyik legfontosabb jellemzőjük.

A humor oldószer. Nehéz helyzetekben oldja a feszültséget, ilyenkor a vesztesre álló könnyebben veszít, a győztes pedig nem akarja eltiporni ellenfelét. A humor oldja saját félelmeinket is, és segít elviselni a bajokat. Nem véletlenül született annyi ragyogó vicc például az ötvenes években.

Képeslapjaimnak kezdettől fogva volt egy ilyen célja, feladata is: mosolyra fakasztani, megnevettetni, hitében erősíteni barátaimat azokban az ugyancsak „nem mosolygós” időkben. Ezekben a műveken még a hatalom is összebékült munkássággal. (Igaz, hogy Sztálinnal azért nem mertem volna tréfálni, úgy gondoltam Lenin elnézőbb lesz hozzám.)

Néhány évig tartott ez a „vicchullám”. Miért? Ki tudja. A lélek kisördögei erre inspiráltak magam és barátaim szórakoztatására.

Művészettörténészek, bocsássák meg nekem!

Deim Pál

A reprodukciókat Deim Péter fotóművész készítette. (Album. A&A, 1993)

